

Borgholms kommun

utbildningsnamnden@borgholm.se

2018-11-16

1 (21)

Dnr-2018:6279

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Viktoriaskolan i Borgholms kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Viktoriaskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Viktoriaskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar:

- Att rektorn skaffar sig underlag för analys av undervisningen i klassrummen såväl som förutsättningar och resultat utifrån skolans olika årskurser och ämnen. Därefter behöver rektorn genomföra löpande uppföljningar och kontinuerliga utvärderingar, bland annat tillsammans med lärarna så att en delaktighet i kvalitetsarbetet kan skapas. Rektorn behöver vidare i sitt kvalitetsarbete ta reda på hur lärarna inkluderar jämställdhet i sin undervisning. Detta i syfte att kunna vidta åtgärder för förändring så att jämställdhetsuppdraget kan utvecklas strategiskt.

- Att rektorn i högre utsträckning leder och organiserar kvalitetsarbetet för att utveckla undervisningen och främja kommunikation mellan ledning och lärare, såväl som i hela personalgruppen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn, lärare och elevhälsoteam gemensamt skapar former för att öka samarbetet kring hur skolan kan arbeta med individanpassning och extra anpassningar i undervisningen, så att tillgängliga resurser, materiella och personella, används på bästa möjliga vis för att ge eleverna möjlighet att nå kunskapskraven och utmanas så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i hög utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn behöver se till att lärarna får förutsättningar att mötas och diskutera bedömningar av elevernas kunskapsresultat utifrån kunskapskraven, så att omdömen kan kvalitetssäkras, och bli mera likvärdiga.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 16 maj 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till Skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6279) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd
1 kap. 5 §, 2 kap. 9, 10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ skollagen, förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Kunskaper och lärande, Varje skolas utveckling, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Skälen för Skolinspektionens bedömning är att rektorn i begränsad omfattning följer upp och analyserar kunskaps- och värdegrundsresultat på skolnivå i förhållande till undervisningskvalitet och verksamhetens förutsättningar. Rektorn bedriver inte heller ett strategiskt jämställdhetsarbete, samt att det finns svagheter i organisation av kommunikation och samverkan kring det pedagogiska arbetet.

Ledning och organisation

Granskningen visar att kontinuiteten i kvalitetsarbetet och ledarskapet har påverkats av flera rektorsbyten under de senaste åren men att organisationsförändringar har påbörjats. Nuvarande rektorn har innehaft sin tjänst under ett läsår. Rektorn, lärarna och elevhälsoteamet beskriver att de tre arbetslagsledarna på skolan ingår i ledningsgruppen tillsammans med rektorn. Ledningsgruppen träffas varannan vecka. Elevhälsoteamet där rektorn ingår, träffas varje vecka, liksom Trygghetsgruppen. Alla lärare på Viktoriaskolan är legitimerade, många har arbetat länge på skolan, och rektorn beskriver dem som duktiga pedagoger. Rektorn träffar hela personalgruppen vid arbetsplatsträffar en gång per månad, samt vid behov i arbetslagen.

Rektorn arbetar med att genomföra organisationsförändringar som ska skapa en god grund för skolans utveckling och förbättringsarbete. Hen beskriver ett påbörjat ett arbete för att skapa delaktighet och samverkan i skolans personalgrupp, men kommunikationen behöver förbättras. Enligt rektorns redogörelse arbetar hen tillsammans med lärare och elevhälsoteam för att kunna ta beslut om resursfördelning, bland annat utifrån hur resurser används och vilka faktiska behov som finns på skolan. Från lärarintervjuerna framgår att de upplever det som i viss mån förvirrande att ha både den lokala och den centrala elevhälsan att förhålla sig till. Rektorn har för avsikt att införa klasskonferenser, eller "mitterminskonferenser" som lärare och elevhälsoteam uttrycker det. Detta är något som efterfrågas av både lärare och elevhälsopersonal, men det finns inga bokade möten vid Skolinspektionens besök. Det framgår av granskningen att arbetsplatsträffar såväl som arbetslagsmöten framförallt ägnas åt information om praktiska frågor och lösning av dagsaktuella problem. Lärarna uppger att protokollen från arbetslagsträffar sällan används för att överföra information mellan arbetslag. Enligt lärarna finns ingen tid för diskussion om pedagogiska frågor. Forum för kollegialt lärande efterfrågas av lärarna och de uppger att de saknar tillfällen att kommunicera önskemål och behov i undervisningen direkt med rektorn, liksom att diskutera kunskapsresultaten.

Utifrån en sammanställning av förbättringsbehov, som också utgår ifrån att skolan har många nyanlända elever, beskriver både lärare och rektorn flera kompetensutvecklingsinsatser som gjorts och görs. Bland annat sker det genom programmet "Specialpedagogik för lärande", vilket fokuserar på inkludering och att stärka lärares förmåga att möta elevers olika behov och förutsättningar. Bland övriga kompetensutvecklingsinsatser som rektorn och kommunen genomfört finns också en kurs i traumamedveten omsorg som utgår från behov som uppstått i samband med svårigheter att bemöta nyanlända elever. Kompetensutvecklingsinsatserna kan bedömas gå väl ihop med de behov som beskrivits av såväl rektorn som av lärare på skolan.

Lärarna betonar i intervjuerna att det är en god stämning på skolan med gemenskap, bra kollegor och att nyanställda blir väl emottagna, men att arbetet känns tungt och stressigt och att många är trötta redan några veckor in på terminen.

Uppföljning och analys

Granskningen visar att det saknas både kontinuerlig och samlad uppföljning och analys av såväl kunskapsresultat som av arbetsformer och undervisningens genomförande. Det kvalitetsarbete som genomförs på skolan är till del styrt av huvudmannen, och skolans eget kvalitetsarbete har inte riktigt funnit sina former ännu, enligt rektorn.

Skolinspektionens granskning visar att kunskapsresultaten på skolan dels följs upp i varje lärares dokumentation, dels i ett digitalt system. Rektorn har inte gjort någon samlad bedömning och analys av elevernas kunskapsresultat, men ger exempel på att lärarna vid något tillfälle diskuterat kunskapskraven i matematik särskilt och att de arbetat med genomgång av tidigare elevers resultat på nationella prov i årskurs 6 i syfte att se vad skolan behöver göra för att stärka undervisningen i sina årskurser. Det har dock inte hittills lett till några förändringar i undervisningen. I årskurs 3 har nästan samtliga elever nått kunskapskraven våren 2018, och kunskapskraven i läsförståelse i årskurs 1, enligt skolans sammanställning. Något lägre resultat gäller för flickor i årskurs 3 som läst svenska som andra språk, där 80 procent nått kunskapskraven.

De gemensamma mål som rektorn ställt upp för skolan innevarande läsår, handlar om att utveckla elevhälsoarbetet, som förändrats genom en omorganisation i kommunen, samt trygghetsarbetet. Rektorn har också en ambition att uppmuntra samverkan mellan lärarna så de inte känner sig ensamma i sin undervisning och att stärka hela personalgruppen. Från lärarnas sida finns ett missnöje med att de inte fått återkoppling på det kvalitetsarbete som genomförts under förra läsåret. De uppger att de rapporterar elevernas kunskapsutveckling med signaler i färgmarkeringar på tre nivåer, in i kommunens digitala system, men det framgår att det inte finns forum för lärarna att diskutera resultaten.

Rektorsintervjun belyser att rektorn har en god kännedom om den övergripande nulägesbilden på skolan, men att genomgripande uppföljningar och analyser inte hunnit genomföras sedan rektorn tillträdde sin tjänst. Det framgår av granskningen att rektorn och lärarna har lite olika bilder av rektorns insikt i hur undervisningen bedrivs och vilka behov som finns, vilket leder till att ledningen inte uppfattas som tillräckligt tillgänglig och tydlig. Rektorn förefaller ha en relativt god överblick och formulerar sig i termer som att många av skolans lärare är duktiga på att skapa en undervisning för alla. De flesta kan ge utmaningar till de elever som behöver det, menar rektorn, men det framgår att det finns lärare som inte riktigt förmår att anpassa undervisningen till alla elever. Däremot har inte rektorn gjort någon samlad uppföljning och analys av vilka utvecklingsåtgärder som kan behövas för att ytterligare förbättra undervisningen för alla elever.

Rektorn får information om undervisningen genom arbetslagsledarna, medarbetarsamtal, elevhälsomöten och spontana samtal, samt deltagande i kompetensutvecklingsdagar. Däremot har hen ännu inte gjort några regelbundna klassrumsobservationer för att skaffa sig direkt kunskap om undervisningens genomförande, men uppger att detta planeras att genomföras.

Värdegrund & jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn inte bedriver något strategiskt jämställdhetsarbete på skolan som helhet, men att skolan har ett aktivt arbete med värdegrundsfrågor generellt. Skolan har arbetat i ett projekt tillsammans med en extern organisation i syfte att utveckla sitt förebyggande arbete mot kränkningar och trakasserier under tre år och därmed fått verktyg att använda i värdegrundsarbetet. Bland annat har arbetet resulterat i fadderverksamhet mellan yngre och äldre elever och olika samarbetsövningar, gemensamma aktiviteter, samt trygghets- och trivselenkäter. Det är oklart i vilken grad arbetet kommer att fortsätta nu när projektet är avslutat, men rektorn påpekar att en egen trivselenkät ska utarbetas och användas. Rektorns uppfattning är att lärarna hela tiden håller värdegrundsfrågor aktuella och att de till exempel snabbt fångar upp språkbruk i klasserna.

Däremot bedrivs inte något aktivt och medvetet jämställdhetsarbete. Ingen av de intervjuade i granskningen kan ge något exempel på aktivt jämställdhetsarbete på skolan, men beskriver att likabehandlingsfrågor diskuteras. Olika lärare beskriver dock enstaka jämställdhetsrelaterade insatser såsom att de försöker ge ordet varannan gång till flickor och pojkar, att de talat om lika rättigheter i klassen och att jämställdhet kommer upp i de årskurser där de undervisar om kroppen. Det har tidigare förekommit samtal om puberteten med elever i flick- och pojkgrupper, men inget sådant arbete pågår för närvarande, uppger rektorn. Elevhälsoteamet har uppfattningen att flickor och pojkar behandlas lika men känner inte till någon uppföljning där den frågan har funnits med. Det förekommer inga diskussioner i arbetslagen om jämställdhet i skolan. Rektorn driver inget kvalitetsarbete utifrån jämställdhetsfrågor, det görs inga analyser av kunskapsresultaten för pojkar och flickor på skolan som helhet eller för olika årskurser och ämnen, och inte heller några analyser av om alla elever får samma förutsättningar oavsett könstillhörighet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn skaffar sig underlag för analys av undervisningen i klassrummen såväl som förutsättningar och resultat utifrån skolans olika årskurser och ämnen. Därefter behöver rektorn genomföra löpande uppföljningar och kontinuerliga utvärderingar, bland annat tillsammans med lärarna så att en delaktighet i kvalitetsarbetet kan skapas. Rektorn behöver vidare i sitt kvalitetsarbete ta reda på hur lärarna inkluderar jämställdhet i sin undervisning. Detta i syfte att kunna vidta åtgärder för förändring så att jämställdhetsuppdraget kan utvecklas strategiskt.

- Att rektorn i högre utsträckning leder och organiserar kvalitetsarbetet för att utveckla undervisningen och främja kommunikation mellan ledning och lärare, såväl som i hela personalgruppen.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn tydligare behöver leda arbetet med att stärka personalens förmåga att lära tillsammans, så att det blir en utgångspunkt för samverkan och kollegialt lärande i lärargruppen och därmed bidrar till att utveckla den egna undervisningspraktiken. Rektorn är en viktig aktör som ledare för skolans utveckling och behöver därför öka sin synlighet och finnas med i sammanhang där det kan skapas utrymme för dialog med lärare och annan personal på skolan. Vidare kan en ökad närvaro i undervisningen också medverka till att rektorn får möjlighet att återkoppla till lärarna om vad hen ser och skaffa sig underlag för eventuella insatser som kan behövas. Därigenom kan rektorn bidra till att skapa en god grund för samverkan.

Granskningen visar att rektorn inte i tillräcklig omfattning gör analyser av undervisningens genomförande och förutsättningar, elevernas kunskapsresultat, och inte heller av resultat från värdegrundsarbetet. För att kunna göra det behöver rektorn skaffa sig underlag för analys av till exempel undervisningen i klassrummen, såväl som förutsättningar och resultat utifrån skolans olika årskurser, ämnen och elevernas könstillhörighet. Skolverkets Allmänna råd för systematiskt kvalitetsarbete beskriver vikten av att kritiskt granska de egna arbetsprocesserna i syfte att kunna upptäcka vad man själv behöver förbättra för att nå en högre grad av måluppfyllelse.¹ I sitt kvalitetsarbete behöver rektorn också ta reda på om alla lärare har rätt kompetens för att kunna låta värdegrunds- och jämställdhetsperspektiv genomsyra undervisningen. Likaså behöver rektorn genomföra löpande uppföljningar och kontinuerliga utvärderingar, bland annat tillsammans med lärarna så att en delaktighet i kvalitetsarbetet kan skapas.

¹ Skolverket (2015). *Allmänna råd med kommentarer: Systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet*. Stockholm, Fritzes, s 18

Rektorn har ett tydligt ansvar för utvecklingen av utbildningen enligt skollag och läroplan och för kvalitetsarbetet.² Forskning visar att rektorn är en avgörande aktör för att professionellt lärande, i form av lärares engagemang i den egna undervisningspraktiken, ska komma till stånd.³ En skola med ett utvecklingsinriktat ledarskap beskrivs vidare av forskningen som en skola där lärarna är engagerade i skolans mål och där man samarbetar om de undervisningsproblem man stöter på.⁴ Skolinspektionens granskningar av rektorns ledarskap lyfter också fram betydelsen av en lärandekultur och rektorns relevans för det.⁵

I läroplanen för grundskolan, anges att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet.⁶ Det fastslås vidare i läroplanen att skolan också har ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Dessutom betonas att hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta, samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt.⁷

Skolinspektionen rekommenderar utifrån ovanstående att rektorn säkerställer lärarnas möjlighet till samverkan och kollegialt lärande genom att utveckla nuvarande mötesfora så att utrymme skapas för pedagogiska frågor. Organisationen behöver ge utrymme och förutsättningar för god kommunikation mellan ledning och lärare och här är Skolinspektionens rekommendation att rektorn bör öka sin synlighet på skolan och delta mera i möten med lärare för att ge utrymme för dialog.

² 2 kap. 9-10 §§ och 4 kap. 4-7 §§ Skollagen (2010:800), samt *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11)*, 2.8 Rektorns ansvar

³ Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: lessons from 40 years of empirical research. *Journal of Educational Administration*. Vol 49: 2, s 125-142

⁴ Blossing, U. (2009). *Kompetens för samspelande skolor*. Studentlitteratur. Lund.

⁵ Skolinspektionens rapport 2010:15 *Rektorns ledarskap – en granskning av hur rektorn leder skolans arbete mot ökad måluppfyllelse*; samt Skolinspektionens rapport 2012:1. *Rektorns ledarskap, med ansvar för den pedagogiska kvaliteten*. Skolinspektionen.se

⁶ *Läroplan för grundskolan, samt för förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11)*. Avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag – En likvärdig utbildning

⁷ ibid

Skolinspektionen rekommenderar vidare att rektorn ser till att arbetet med jämställdhet på skolan blir en kontinuerlig del av uppföljning och utvärdering. Rektorn behöver också försäkra sig om att varje lärare och all personal på skolan verkar för att jämställdhetsperspektiv genomsyrar skolans undervisning och arbete.

Skolinspektionen rekommenderar därför även rektorn att se till att lärarna har, och utvecklar sin, kunskap om vad jämställdhet innebär och hur de kan arbeta med jämställdhet i sin dagliga undervisningspraktik utifrån läroplanens intentioner.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5 a §§, 4 kap. 9 § skollagen,

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185),

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, rättigheter och skyldigheter, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner med kunskapskrav.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen för Skolinspektionens bedömning är att undervisningen endast till delar individanpassas och genomförs med extra anpassningar i syfte att stärka elevernas möjlighet att utmanas och stimuleras. Skolinspektionen bedömer dock att undervisningen generellt främjar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, samt att lärarna genomför en välstrukturerad undervisning med aktivt lärarstöd. Vidare framgår att undervisningen varierar och ger eleverna möjlighet att använda olika metoder för sitt lärande och att de görs delaktiga i sitt eget lärande.

Struktur, lärarstöd och variation

Vid Viktoriaskolan framgår att det finns en samsyn kring vikten av struktur i undervisningen, utifrån de intervjuer som genomförts. Exempelvis beskriver lärarna att de börjar alla dagar med vad som ska hända under den aktuella skoldagen och sedan följer en introduktion av innevarande lektions innehåll och syfte. Rektorsintervjun klargör att det finns en stor tilltro till lärarnas pedagogiska förmågor.

Granskningen visar att det finns en viss växling och variation mellan olika arbetsuppgifter för eleverna. De arbetsformer som förekommer är främst helklassundervisning, arbete i par och enskilt arbete, under besöksdagarna. Eleverna

beskriver att de också ibland får arbeta med grupparbeten. Metodmässigt finns variation mellan genomgångar, förklaringar, högläsning och instruktioner inför enskilt arbete. Lärarna ger aktivt lärarstöd genom att gå runt bland eleverna och hjälpa dem som behöver det, svara på frågor och ge tips som kan föra arbetet framåt, men också uppmärksamma elever som inte ger signaler men som behöver hjälp. I intervjuer ger eleverna uttryck för att de anser att de vet vad de ska lära sig och vad de ska göra under lektionen. Detta förklaras med att läraren också antecknar uppgiften på klassrummets whiteboard och berättar vad de ska lära sig, och att målen antingen finns på tavlan eller i läromedlet som används.

Elevinflytande och återkoppling

Eleverna uppfattar också att lärarna ger dem återkoppling i form av uppmuntran och beröm när de genomför en uppgift, samt hjälper dem när det inte går så bra. Det kan till exempel handla om att en elev får en lite enklare uppgift istället eller att hen får frågor från läraren som gör att eleven kan fortsätta fundera lite till över uppgiften för att komma vidare själv. Lärarna beskriver det som att de har höga förväntningar på eleverna, alternativt att de har höga förväntningar utifrån den nivå eleven befinner sig på. I observationerna framgår att lärarna ger uppmuntran till eleverna när de klarat av en uppgift eller är på god väg med någon del. Flera lärare avslutar också sina lektioner med att ge eleverna återkopplande uppmuntran över klassens arbete. Från de intervjuade elevernas synvinkel så får de yngre mest ta ansvar för praktiska saker såsom material och att det ska vara lugnt på lektionerna, medan de äldre eleverna menar att de får ta ansvar för hur mycket de lär sig och även för att komma i tid till lektionerna. Lärarna låter i intervjuerna förstå att de anser att de yngre eleverna behöver mera styrning eftersom de kan ha svårt att välja själva, men att de vartefter får vara med och påverka mera. Det finns flera exempel på lärare som använder sig av loggböcker eller veckobrev där eleverna får skriva ner vad de gjort under dagen eller veckan och vad de lärt sig, som ett led i att reflektera och ta eget ansvar för lärandet, men också för att ge läraren återkoppling på sin undervisning. På skolnivå finns elevråd som träffas varje månad, vilket i sin tur föregås av ett klassråd där eleverna kan ta upp frågor som är viktiga för dem.

Individanpassning och extra anpassningar

Granskningen visar sammantaget att lärarna inte i tillräcklig omfattning anpassar undervisningen utifrån varje enskild elevs behov och förutsättningar så att de utmanas och stimuleras utifrån sin kunskapsnivå. Eleverna kan få extrauppgifter, eller andra läromedel att använda för att kunna arbeta vidare själva. I något enstaka fall kan en elev till och med arbeta med läromedel från en högre årskurs, men lärarna ser det som

svårt att hinna stämma av med dem. Det innebär att elever som ligger långt fram i sin kunskapsutveckling får arbeta mer på egen hand.

För lärarna har, enligt intervjuerna, en minskning av den specialpedagogiska kompetensen inneburit att de uppfattar att de fått en högre arbetsbelastning och att det därför blivit svårare att hinna med att göra extra anpassningar för elever som behöver det. Lärarna upplever också att det inte ges tillräckliga resurser i svenska som andra språk eller möjlighet till studiehandledning på modersmål för alla nyanlända elever på skolan. Däremot har man tillgång till inläsningstjänster och har tillgång till extra resurspersoner i klasserna. Några elever har en "egen" tillgänglig resursperson som kan ge extra stöd och ibland finns en person som är så kallad klassresurs som bidrar till att ge olika elever hjälp vid behov. I skolans digitala system finns också tillgång till verktyg för att individanpassa undervisningen, enligt elevhälsan. Samtidigt genomför skolan en kurs för alla lärare om specialpedagogik för lärande, och tidigare har också en utbildningsinsats gjorts i hela kommunen för lärare inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, där också anpassning av undervisningen till alla elever diskuterades.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn, lärare och elevhälsoteam gemensamt skapar former för att öka samarbetet kring hur skolan kan arbeta med individanpassning och extra anpassningar i undervisningen, så att tillgängliga resurser, materiella och personella, används på bästa möjliga vis för att ge eleverna möjlighet att nå kunskapskraven och utmanas så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling.

Skälen för Skolinspektionens bedömning av utvecklingsområdet är att granskningen visar att lärarna vid Viktoriaskolan inte i tillräcklig utsträckning genomför en individanpassad undervisning med aktivt lärarstöd, vare sig för högpresenterande elever, eller gör tillräckliga extra anpassningar för alla elever som är i behov av det. Detta kan påverka hur långt eleverna ges möjlighet att nå i sin kunskapsutveckling.

Skollagen och läroplanen fastslår att varje elev ska ges ledning och stimulans efter sina förutsättningar.⁸ Det innebär i sin tur att undervisningen ska sträva efter att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och att hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. När det framkommer att en elev befaras inte kommer att nå kunskapskraven så ska eleven, enligt skollagen, skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.⁹

För de elever som är extra intresserade och nyfikna kan avsaknad av stimulans innebära att undervisningen inte blir tillräckligt utmanande eftersom de tenderar att få göra mer av samma sak, till exempel skriva mer än de andra i en uppgift eller fortsätta med något helt annat medan de väntar på att de andra eleverna i klassen ska bli klara med den anvisade uppgiften, vilket lämnar dem till sig själva. Detta påvisas bland annat i Skolinspektionens granskning av undervisningen i NO-ämnen förra året.¹⁰ I Skolverkets rapport om högpresterande elever pekar man på att det som är centralt är att läraren skapar en flexibel undervisning där alla elever oavsett var de befinner sig i sin kunskapsutveckling får ett utmanande innehåll att arbeta med på lämplig nivå efter deras förutsättningar.¹¹ Samtidigt måste läraren göra anpassningar av undervisningen till de elever som riskerar att inte nå kunskapskraven.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn ser över möjligheterna att bistå med ytterligare specialpedagogisk kompetens för handledning till lärarna kring hur de kan arbeta med dylika anpassningar. Lärarna, specialpedagogerna och rektorn behöver också tillsammans hitta former för att på bästa sätt tillgodose både högpresterande elever med individanpassningar, och de som riskerar att inte nå kunskapskraven, med extra anpassningar.

⁸ Skollagen (2010:800). 1. Kap 4 §. Se också Lgr 11. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

⁹ Skollagen (2010:800). 3. Kap. 5 § Skollagen. Barns och elevers utveckling mot målen. Se också Skolverkets Allmänna råd: *Arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*.

¹⁰ Skolinspektionen (2017). *Undervisning i NO-ämnen: Att göra naturvetenskapen synlig och relevant för varje elev*. Tematisk analys.

¹¹ Skolverket (2012). *Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen*. Rapport 379, s 51 -54. Stockholm. Fritzes.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6 och 7 §§ skollagen,

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i hög utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skälen för Skolinspektionens bedömning är att det finns ett aktivt och medvetet arbete för att skapa god studiero på Viktoriasolan, och att det på individnivå finns ett ständigt pågående arbete att upprätthålla den, samt att det finns ett aktivt arbete för att skapa och upprätthålla trygghet i skolmiljön. Det kan konstateras att det rådde god studiero på nästan samtliga observerade lektioner, och att det var en god stämning i klassrummen. Skolinspektionens granskning ger bilden att skolan i sitt kvalitetsarbete uppmärksammat trygghetsarbetet och därför genomfört åtgärder för att förbättra tryggheten för eleverna, vilket också lett till goda resultat. Detta är ett viktigt arbete och det är centralt att rektorn ser till att arbetet fortsätter och präglas av uthållighet.

Studiero

Det framgår av granskningen att lärare och elever upplever att det oftast är god arbetsro på lektionerna. Samtidigt uppger lärarna att det inte finns några gemensamma forum för att diskutera hur de ska upprätthålla studiero tillsammans. Granskningen visar att lärarna tar emot eleverna i dörren till klassrummet som ett led i att främja studiero och att de har olika strategier för att uppmärksamma eleverna på när det blivit för mycket ljud i klassrummet, vilket oftast har effekt menar de. Det kan handla om att läraren använder ett särskilt tecken med handen i luften eller ställer sig på en viss plats i rummet. Det finns trivselregler som alla elever känner till, och som eleverna fått vara med och ha synpunkter på. Samtidigt framhåller elever att det ibland finns elever som stör, företrädesvis beskrivs dessa vara pojkar, och där de inte alltid lyssnar till läraren. Det är främst lite äldre elever som har den här upplevelsen. I Skolinspektionens enkät till elever framkommer av svaren att 65 procent av dåvarande elever i årskurs 5 som svarat på enkäten (n=29) inte ansåg att de hade studiero på

lektionerna.¹² Lärarnas svar i skolenkäten indikerar att de såg mera positivt på studieron, jämfört med eleverna. Rektorn och lärare beskriver i intervjuerna att de haft en del ordningsproblem under förra terminen i dåvarande årskurs 5 framförallt, vilket kan förklara siffrorna i Skolinspektionens enkät som gjordes under våren 2018.

På skolan har det under de senaste åren varit en tillströmning av nyanlända elever, även om det minskat något innevarande år. Av de intervjuade lärarna, elevhälsoteamet och rektorn, beskrivs detta innebära en utmaning för studieron, inte minst eftersom grupperna förändrats flera gånger under terminen, då nya elever tillkommit och andra slutat med kort varsel när familjen fått annan boendeort. Det har gjort att det emellanåt skapas oro i klasserna. Rektorn uppger att personalen på skolan har genomfört en utbildning i traumamedveten omsorg, som ett led i att bättre möta olika elevers behov.

Trygghet

Granskningen visar att man på Viktoriaskolan har ett medvetet och aktivt arbete med trygghetsfrågor som ett led i att skapa trygghet för alla elever. Skolan har genomfört elevenkäter där det framkommit vilka områden som känts otrygga för eleverna. Det gäller till exempel matkön vid matsalen och vissa toaletter. Här har rektorn satt in åtgärder tillsammans med Trygghetsgruppen. Bland annat har ett nytt kösystem där eleverna kan gå i olika köer skapats så att det inte ska bli trängsel och det finns matvärdar som ska bidra till en lugn miljö. Det finns vidare ett rastvärdssystem med flera vuxna ute på skolgården varje rast, som ska bidra till att eleverna känner sig trygga på skolgården. Samtidigt menar rektorn att skolan arbetar vidare för att hela tiden förbättra. Därför betraktar rektorn trygghetsarbetet som gott, men menar att det ändå ska ses som ett område skolan ska arbeta vidare med under läsåret.

Eleverna som intervjuats uppfattar Viktoriaskolan som en trygg skola. Det finns regler om hur man får bete sig i skolans utemiljöer, till exempel på fotbollsplanen. Från intervjuade elevers sida är uppfattningen att de har vuxna att vända sig till när något händer. Trygghetsteamet har alldeles nyligen installerat en brevlåda där eleverna kan lägga frågor och synpunkter på tryggheten på skolan som ett led i att kontinuerligt

¹² Skolinspektionens skolenkät våren 2018. Skolenhetsrapporter för Viktoriaskolan, Borgholms kommun söks fram via: <https://www.skolinspektionen.se/sv/Listningar-konfiguration/Sok/?q=skolenk%C3%A4ten+v%C3%A5ren+2018+skolenhetsrapport>. Elevenkäten åk 5

förbättra eventuella brister i tryggheten. Skolan har en utarbetad rutin för hantering av anmälningar om kränkande behandling som den centrala elevhälsan varit delaktig i att utarbeta och de har även genomfört en fortbildning med kommunens rektorer kring kränkningar under vårterminen. Borgholms kommun har i år infört ett nytt digitalt system där alla anmälningar också anmäls vidare direkt till huvudmannen och detta menar företrädare för Trygghetsgruppen gör att de inte har samma överblick längre. Skolinspektionens bedömning är att det nya systemet inte är tillräckligt implementerat på skolan ännu och att rektorn behöver skapa större delaktighet kring dess funktion och innebörd.

Bedömning av elevers kunskapsutveckling

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 och 15 §§, 10 kap. 20 a § skollagen,
9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen,
Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg.

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn endast delvis gör uppföljningar och analyser av elevernas resultat, samt att lärarna inte får tillräckliga förutsättningar för att kunna kvalitetssäkra sina bedömningar så att de blir likvärdiga.

Det framgår att bedömningen av eleverna kan vara väldigt olika mellan lärare och att de inte har något gemensamt arbetssätt. Visserligen diskuterar lärarna i de lägre klasserna bedömning med kollegan i parallellklassen och i vissa områden finns material där de samarbetar. När det gäller nationella prov i årskurs 3 så har skolan ett samarbete kring bedömning med andra skolor i kommunen. Detta upplevs som mycket positivt av lärarna, men de uppger samtidigt att de inte haft några diskussioner om likvärdighet i bedömning totalt sett. Det framgår att skolan har tagit del av resultaten av nationella prov i årskurs 6, det vill säga för de elever som lämnat skolan, och därigenom kunnat få en bild av kunskapsresultaten för sina tidigare elever. Lärarna dokumenterar sina bedömningar av elevernas kunskapsresultat i kommunens digitala program, där rektorn sedan kan se resultaten. Granskningen visar att rektorn inte har gjort någon analys av lärarnas bedömningar eller av satta omdömen, på skolnivå.

Lärarna ger uttryck för att de är i behov av mer stöttning när det gäller att förstå innebörden i kunskapskraven och hur de ska formulera kriterier för sin bedömning. Visserligen menar lärarna att de har hjälp av matriser för bedömning som finns i en del

läromedel och att de också kan använda Skolverkets bedömningsstöd. Samtidigt uppfattar lärarna att dessa är så brett skrivna att de ändå själva måste tolka kunskapskraven och därför får lita till sin professionella kunskap och där upplever att de lämnas ensamma. Från elevernas sida framgår att de utgår från de omdömen de får vid utvecklingssamtalet varje år, då läraren tar upp hur de ligger till och vad de behöver bli bättre på.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn behöver se till att lärarna får förutsättningar att mötas och diskutera bedömningar av elevernas kunskapsresultat utifrån kunskapskraven, så att omdömen kan kvalitetssäkras, och bli mera likvärdiga.

Skolinspektionens samlade bild är att skolan behöver utveckla sitt samarbete mellan lärare, och sina metoder när det gäller bedömningar av elevernas kunskapsutveckling, så att en likvärdig bedömning kan ske. Det framgår av granskningen att bedömningsdiskussioner sker mera osystematiskt och att lärare i viss mån lämnas till sig själva att analysera och värdera elevernas kunskaper utifrån kunskapskraven.

Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav, allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen, samt informera rektorn.¹³ Hos rektorn ligger ett ansvar för att de bedömningar som görs av elevernas kunskapsutveckling och resultat är likvärdiga, det vill säga att elevernas kunskapsutveckling är bedömd på samma grunder och att bedömningarna utgår från kunskapskraven. För att veta det behöver rektorn analysera bedömningar utifrån skillnader och variationer mellan årskurser och klasser, i förhållande till nationella prov i de årskurser där dessa genomförs, samt mellan ämnen och målområden och diskutera dessa med lärarna.¹⁴ Skolverkets bedömningsstöd är en

¹³ Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer. 2.7 Bedömning och betyg.

¹⁴ Skolinspektionen (2017). *Bedömningsprocessernas betydelse för likvärdigheten: Ombedömning av nationella prov 2016*. s 6 i rapporten som finns på www.skolinspektionen.se. Se också Klapp, A. (2016). "Att utveckla lärares bedömarpraktik", i: M, Jarl., & E. Nihlfors. (red). *Ledarskap, utveckling och lärande: Grundbok för rektorer och förskolechefer*. Stockholm, Natur och Kultur.

utgångspunkt skolan kan ha för att se till att bedömningarna kan hålla en likvärdig nivå, och vissa är ju också obligatoriska.¹⁵ Analyser behöver göras i syfte att kunna vidta förbättringsinsatser. Skolinspektionen rekommenderar därför att Viktoriaskolans lärare och rektorn tillsammans ytterligare utvecklar sina bedömningspraktiker och ser över hur de kan förbättra sina arbetssätt så att bedömningarna bygger på en gemensam grund.

På Skolinspektionens vägnar

X Allan Westerdahl

X IngBeth Larsson

Beslutsfattare

Signerat av: Allan Westerdahl

Föredragande

Signerat av: Ingbeth Larsson

I handläggningen av ärendet har även utredarna Åsa Rasmussen och Lena Stadler medverkat.

¹⁵ Se www.skolverket.se och fliken "Bedömning i grundskolan".

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 8 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 3 september 2018 och den 4 september 2018. Besöket genomfördes av IngBeth Larsson och Åsa Rasmussen.

Viktoriaskolan är en kommunal grundskola i centrala Borgholm, med elever från förskoleklass till och med årskurs 5. Förskoleklasserna ingår inte i föreliggande granskning. Vid skolan finns 183 elever i årskurserna 1-5, med två klasser i varje årskurs.